

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX KADENCJA**

Warszawa, dnia 6 lipca 2017 r.

Druk nr 560

**KOMISJA PRAW CZŁOWIEKA,
PRAWORZĄDNOŚCI I PETYCJI**

**Pan
Stanisław KARCZEWSKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 90d ust. 1 pkt 1 Regulaminu Senatu Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji wnosi o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw.

Do reprezentowania Komisji w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniony jest senator Łukasz Mikołajczyk.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Przewodniczący Komisji
Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
(-) Robert Mamątow

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 42 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Przepisy ust. 1–6 stosuje się odpowiednio do policjanta zwolnionego ze służby na podstawie:

- 1) art. 41 ust. 1 pkt 3, jeżeli zapadło prawomocne orzeczenie, o którym mowa w art. 135s ust. 1 pkt 1, w postępowaniu dyscyplinarnym, które wznowiono ze względu na to, że prowadzone przeciwko niemu, o ten sam czyn, postępowanie karne (lub wykroczeniowe), zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania z powodu niepopelnienia przestępstwa albo przestępstwa skarbowego (wykroczenia lub wykroczenia skarbowego) lub braku ustawowych znamion czynu zabronionego;
- 2) art. 41 ust. 2 pkt 8 i 9, jeżeli postępowanie karne zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania z powodu niepopelnienia przestępstwa albo przestępstwa skarbowego lub braku ustawowych znamion czynu zabronionego.”;

2) w art. 135r uchyla się ust. 5.

Art. 2. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1643, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 46a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przywraca się do służby funkcjonariusza zwolnionego na podstawie:

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, ustawę z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego oraz ustawę z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1948 i 1955 oraz z 2017 r. poz. 244, 708 i 768.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1948 i 1955 oraz z 2017 r. poz. 60, 244, 768 i 1086.

- 1) art. 45 ust. 1 pkt 3, jeżeli zapadło prawomocne orzeczenie uchylające dotychczasowe orzeczenie i stwierdzające uniewinnienie ukaranego lub umorzenie postępowania dyscyplinarnego, w postępowaniu dyscyplinarnym, które wznowiono ze względu na to, że prowadzone przeciwko niemu, o ten sam czyn, postępowanie karne (lub wykroczeniowe) zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1–3 i 6 Kodeksu postępowania karnego,
  - 2) art. 45 ust. 2 pkt 10 i 11, jeżeli prowadzone przeciwko niemu postępowanie zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1–3 i 6 Kodeksu postępowania karnego
– na jego pisemny wniosek złożony w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego odpowiednio, wznowione postępowanie dyscyplinarne albo postępowanie karne lub wykroczeniowe.”;
- 2) po art. 137a dodaje się art. 137b w brzmieniu:
- „Art. 137b. 1. Wznowienie postępowania dyscyplinarnego na korzyść ukaranego może nastąpić w każdym czasie.
2. Postępowania dyscyplinarnego nie wznowia się na niekorzyść ukaranego po ustaniu karalności przewinienia dyscyplinarnego.”.
- Art. 3.** W ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1897, z późn. zm.⁴⁾) w art. 147 dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:
- „4. Wznowienie postępowania dyscyplinarnego na korzyść ukaranego funkcjonariusza może nastąpić w każdym czasie.
5. Postępowania dyscyplinarnego nie wznowia się na niekorzyść ukaranego funkcjonariusza po ustaniu karalności czynu.”.
- Art. 4.** W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1310, z późn. zm.⁵⁾) w art. 137:

---

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 2023, z 2016 r. poz. 1948 i 1955 oraz z 2017 r. poz. 60 i 768.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1948, 1955 i 2255 oraz z 2017 r. poz. 60, 244 i 768.

1) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Postępowania dyscyplinarnego nie wznawia się na niekorzyść ukaranego po ustaniu karalności przewinienia dyscyplinarnego.”;

2) uchyla się ust. 5.

Art. 5. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2017 r. poz. 861) w art. 141:

1) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Postępowania dyscyplinarnego nie wznawia się na niekorzyść ukaranego po ustaniu karalności przewinienia dyscyplinarnego.”;

2) uchyla się ust. 5.

Art. 6. W ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2017 r. poz. 631) w art. 261 uchyla się ust. 5.

Art. 7. 1. Jeżeli przed dniem wejścia w życie ustawy policjant zwolniony ze służby, z powodu wymierzenia mu kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby, orzeczonej za przewinienie dyscyplinarne, które wypełniał jednocześnie znamiona przestępstwa lub przestępstwa skarbowego (wykroczenia lub wykroczenia skarbowego), został w postępowaniu karnym (lub wykroczeniowym) prawomocnie niewinny albo zapadło prawomocne orzeczenie o umorzeniu postępowania z powodu niepopelnienia przestępstwa albo przestępstwa skarbowego (wykroczenia lub wykroczenia skarbowego), lub z powodu braku ustawowych znamion czynu zabronionego, to w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, przysługuje mu prawo wniesienia wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego.

2. W przypadku śmierci policjanta, o którym mowa w ust. 1, prawo wniesienia wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego, przysługuje członkowi rodziny uprawnionemu do renty rodzinnej.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do zwolnionego ze służby funkcjonariusza Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego oraz Służby Więziennej.

Art. 8. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Celem projektu ustawy jest realizacja postulatów zawartych w petycji indywidualnej oznaczonej nr. P9-04/17 wniesionej do Senatu w dniu 1 lutego 2017 r.

Autor petycji zwrócił się o wprowadzenie zmian w ustawie o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, z późn. zm.) w zakresie umożliwienia rehabilitacji prawnej i powrotu do służby uniewinnionego w postępowaniu karnym policjanta, który został zwolniony ze służby na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 3 te samej ustawy, z powodu wymierzenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby za czyn wypełniający jednocześnie znamiona przestępstwa i przewinienia dyscyplinarnego.

Autor petycji postuluje możliwość przywrócenia do służby takiego policjanta poprzez rozszerzenie treści przepisu art. 42 ust. 7 ustawy o Policji, o prawo do powrotu do służby policjanta zwolnionego na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 3.

Ponadto, zdaniem wnoszącego petycję, z ustawy o Policji należy usunąć przepis art. 135r ust. 5 stanowiący, że postępowania dyscyplinarnego nie wznawia się po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego.

W obecnym kształcie przepis art. 135r ust. 5 uniemożliwia wznowienie postępowania dyscyplinarnego po upływie 5 lat, co nie uwzględnia realiów funkcjonowania polskiego wymiaru sprawiedliwości, a zwłaszcza tego, że postępowania karne nierzadko toczą się dłużej niż 5 lat.

W przypadku wnoszącego petycję proces karny zakończył się prawomocnym orzeczeniem uniewinniającym dopiero po 12 latach. W tej sytuacji, zdaniem wnoszącego petycję, przepis uniemożliwiający wznowienie postępowania dyscyplinarnego ze względu na upływ 5 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego, niweczy szansę na rehabilitację i narusza prawo do ochrony reputacji i dobrego imienia uniewinnionego policjanta.

Analogiczne do przedstawionych w petycji problemy dostrzega się w przepisach ustaw i rozporządzeń regulujących sytuację prawną funkcjonariuszy innych służb mundurowych tj. Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Wywiadu Wojskowego i Służby

Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Więziennej, co w przekonaniu projektodawcy, wymaga odpowiedniego rozszerzenia zakresu proponowanej nowelizacji.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

U podstaw nowelizacji leży sytuacja, w której policjant, w postępowaniu dyscyplinarnym został uznany winnym popełnienia przewinienia dyscyplinarnego wypełniającego jednocześnie znamiona przestępstwa, wydalony ze służby, a następnie prawomocnie uniewinniony w postępowaniu karnym, przy czym ta ostatnia okoliczność nastąpiła po upływie 5 lat od uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego.

Istniejący pomiędzy obydwojma postępowaniami związek był tego rodzaju, że wynik postępowania karnego powinien oddziaływać na możliwość wznowienia postępowania dyscyplinarnego.

Policjant odpowiada dyscyplinarnie za popełnienie przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu dyscypliny służbowej lub nieprzestrzeganiu zasad etyki zawodowej (art. 132 ust. 1 ustawy o Policji).

Stosownie do art. 132 ust. 4 ustawy o Policji, czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne, wypełniający jednocześnie znamiona przestępstwa lub wykroczenia, podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej niezależnie od odpowiedzialności karnej.

Jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 2 września 2008 r. (sygn. akt K 35/06) „odpowiedzialność dyscyplinarna policjanta – niezależnie od jego odpowiedzialności karnej – może być dla niego wysoce dolegliwa z uwagi na możliwość orzeczenia wobec niego sankcji, którym nie podlegają osoby znajdujące się poza służbą w Policji. Niemniej jednak nie dochodzi do naruszenia zasady, że ten sam czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo. Ten sam czyn może być bowiem zarówno przestępstwem, jak i przewinieniem dyscyplinarnym. Odpowiedzialność dyscyplinarna za ten czyn ma inny charakter niż odpowiedzialność karna i jest od niej niezależna. Delikt dyscyplinarny oceniany jest bowiem nie tylko w płaszczyźnie normatywnej, ale także zawodowej i etycznej.

W doktrynie akcentuje się niezależność postępowania dyscyplinarnego i samodzielność jurysdykcyjną organu dyscyplinarnego.

Organ postępowania dyscyplinarnego, stwierdzając, że dane przewinienie dyscyplinarne wypełnia znamiona przestępstwa, nie bada kwestii zawinienia, bezprawności i karygodności

danego zachowania. Odniesienie się do typizacji przewidzianej dla danego czynu w prawie karnym materialnym ma jedynie pomóc w ocenie deliktu dyscyplinarnego.”.

Z kolei Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 13 kwietnia 2005 r. (sygn. akt OSK 1385/04) stwierdził: że „niezależność postępowania powoduje, że możliwe jest nie tylko wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, ale również jego zakończenie niezależnie od postępowania karnego (...). Natomiast to w postępowaniu karnym dokonuje się ustalenia winy za popełnione przestępstwo, a nie w postępowaniu dyscyplinarnym. Jeżeli więc postępowanie dyscyplinarne prowadzone jest jedynie z uwagi na uzasadnione przypuszczenie popełnienia przez policjanta przestępstwa, to wynik tego postępowania jest zależny od wyniku prowadzonego postępowania karnego.”.

Uwzględnienie wyniku postępowania karnego, po zakończeniu postępowania dyscyplinarnego możliwe jest wyłącznie w drodze wznowienia postępowania dyscyplinarnego, które następuje w przypadkach określonych w art. 135r ust. 1 ustawy o Policji. Wznowienie postępowania, zgodnie z treścią art. 135r ust. 5, jest jednak możliwe wyłącznie przed upływem 5 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego.

Jeśli zatem orzeczone w postępowaniu karnym uniewinnienie lub umorzenie postępowania nastąpiło po upływie tego terminu, wznowienie postępowania nie jest możliwe.

Jeśli podstawą zwolnienia policjanta ze służby było orzeczenie kary dyscyplinarnej w postaci wydalenia ze służby, a wznowienie postępowania nie jest już możliwe, brak jest podstawy prawnej do przywrócenia policjanta do służby, gdyż przepisy regulujące zasady postępowania dyscyplinarnego nie dają możliwości usunięcia takiego orzeczenia dyscyplinarnego z obrotu prawnego.

Możliwość powrotu do służby przewiduje przepis art. 42 ust. 1 ustawy, który dopuszcza przywrócenie do służby na stanowisko równorzędne, ale wyłącznie w przypadku uchylecia lub stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby z powodu jej wadliwości. Przywrócenie do służby następuje z mocy prawa, z dniem uprawomocnienia się wyroku uchylającego rozkaz personalny, dotyczący zwolnienia ze służby. Policjant ma wówczas obowiązek zgłosić gotowość niezwłocznego jej podjęcia w ciągu 7 dni od dnia przywrócenia do służby.

Z kolei art. 42 ust. 7 ustawy o Policji przewiduje powrót do służby policjanta zwolnionego ze służby na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 8 i 9, jeżeli postępowanie karne zostało

zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania z powodu niepopelnienia przestępstwa albo przestępstwa skarbowego lub braku ustawowych znamion czynu zabronionego (art. 41 ust. 2 pkt 8 stanowi, że policjanta można zwolnić ze służby, jeżeli popełnienie przez niego czynu o znamionach przestępstwa jest oczywiste i uniemożliwia to jego pozostanie w służbie, a art. 41 ust. 2 pkt 9, że można go zwolnić z powodu upływu 12 miesięcy zawieszenia w czynnościach służbowych, gdy nie ustały przyczyny zawieszenia).

Analogicznie jak w przypadku przewidzianym w art. 42 ust. 1 przywrócenie do służby następuje z mocy prawa, z dniem uprawomocnienia się orzeczenia o uniewinnieniu albo o umorzeniu postępowania z powodu niepopelnienia przestępstwa albo przestępstwa skarbowego lub braku ustawowych znamion czynu zabronionego. Policjant ma obowiązek zgłosić gotowość niezwłocznego podjęcia służby w ciągu 7 dni od dnia przywrócenia do służby.

Jeśli podstawą wydania decyzji o zwolnieniu policjanta ze służby było orzeczenie kary dyscyplinarnej w postaci wydalenia ze służby, zaś podstawą wymierzenia tej kary było uzasadnione przypuszczenie popełnienia przez policjanta przestępstwa, brak jest podstawy prawnej do przywrócenia policjanta do służby, gdy postępowanie karne zostanie zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania z powodu niepopelnienia przestępstwa albo przestępstwa skarbowego lub braku ustawowych znamion czynu zabronionego po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego.

Przepisy ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1643, z późn. zm.) zawierają takie same rozwiązania jak te zawarte w ustawie o Policji w zakresie powrotu do służby uniewinnionego funkcjonariusza, z tym że:

- 1) zwolnienie ze służby funkcjonariusza w związku z wymierzeniem kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby zawarte jest w art. 45 ust. 1 pkt 3;
- 2) możliwość zwolnienia ze służby, jeżeli popełnienie przez funkcjonariusza czynu o znamionach przestępstwa jest oczywiste i uniemożliwia to jego pozostanie w służbie, reguluje przepis art. 45 ust. 2 pkt 10;
- 3) możliwość zwolnienia ze służby z powodu upływu 12 miesięcy zawieszenia w czynnościach służbowych, jeżeli nie ustały przyczyny zawieszenia, określa art. 45 ust. 2 pkt 11;

- 4) przywrócenie do służby z powodu uchylecia lub stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby reguluje art. 46;
- 5) powrót do służby funkcjonariusza zwolnionego ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 10 i 11, jeżeli postępowanie karne zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania z powodu niepopelnienia przestępstwa albo przestępstwa skarbowego lub braku ustawowych znamion czynu zabronionego, reguluje art. 46a;
- 6) możliwość wznowienia postępowania dyscyplinarnego ogranicza termin 10 lat liczonych od dnia uprawomocnienia się orzeczenia lub postanowienia wydanego w postępowaniu dyscyplinarnym, który określa § 38 ust. 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie przeprowadzania postępowania dyscyplinarnego wobec funkcjonariuszy Straży Granicznej (Dz. U. z 2002 r. poz. 1015, z późn. zm.).

Pozostałe ustawy nowelizowane w ustawie regulują możliwość powrotu do służby uniewinnionego funkcjonariusza w odrębny, zróżnicowany sposób, właściwy dla danego rodzaju służby, toteż ustawa nowelizująca nie ingeruje w obowiązujące w tym zakresie rozwiązania. Odmienną decyzję, zmierzającą w kierunku wprowadzenia koniecznych zmian, prezentuje projektodawca w kwestii uregulowań prawnych określających terminy do wznowienia postępowania dyscyplinarnego, które również nie są dla wszystkich służb jednolite, lecz w tym wypadku rozbieżności uregulowań nie znajdują uzasadnienia w specyfice służby.

Większość ustaw pragmatycznych, w zakresie normującym postępowanie dyscyplinarne, ogranicza terminowo możliwość wznowiania postępowań, niezależnie od kierunku wznowienia (na korzyść lub na niekorzyść obwinionego).

Przepisy te charakteryzuje brak spójności i daleko idące rozbieżności dotyczące zarówno rodzaju aktu prawnego, w którym się znajdują te regulacje (ustawa lub rozporządzenie) jak i samego meritum zagadnienia czyli terminu.

Termin do wznowienia postępowania w wymiarze 5 lat obowiązuje dla funkcjonariuszy Policji, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Więziennej, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego i Służby Kontrwywiadu Wojskowego.

W przypadku Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego obowiązujący termin to 3 lata, co wynika z § 49 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie

udzielania wyróżnień i przeprowadzania postępowań dyscyplinarnych wobec funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (Dz. U. z 2014 r. poz. 60).

W Straży Granicznej – 10 lat (wyżej przytoczone rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji).

W Biurze Ochrony Rządu ograniczenie terminowe, dotyczy jedynie zakazu wznawiania postępowania na niekorzyść funkcjonariusza i zawarte jest w § 40 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 maja 2002 r. w sprawie warunków i trybu przeprowadzania postępowania dyscyplinarnego wobec funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu (Dz. U. z 2002 r. poz. 711).

Funkcjonariusze Służby Celno-Skarbowej, Straży Pożarnej oraz żołnierze w określających ich sytuację prawną ustawach mają określony termin limitujący możliwość wznowienia postępowania dyscyplinarnego jedynie na niekorzyść ukaranego w postępowaniu dyscyplinarnym.

Warto nadmienić, że wiele ustaw regulujących postępowania dyscyplinarne innych zawodów także nie przewiduje żadnego terminu na wznowienie postępowania na korzyść ukaranego. Wskazać tu można np. sędziów, komorników, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych, notariuszy i lekarzy, dla których oczyszczenie dobrego imienia jest niezmiernie istotne i nie służy wyłącznemu celowi jakim ma być przywrócenie do pracy.

Osoby te mają interes w oficjalnym potwierdzeniu, że nie tylko nie dopuściły się czynu zabronionego, ale też nie można zarzucić im innego nieetycznego zachowania.

Należy tu zaznaczyć, że w wielu przypadkach odpowiedzialność dyscyplinarna nie musi być powiązana z popełnieniem przestępstwa.

Negatywnych konsekwencji niemożności wznowienia postępowania nie może też sanować instytucja zatarcia skazania. Choć bowiem wymazuje ona skutki skazania, to nie prowadzi do przywrócenia ukaranemu dobrego imienia i nie daje satysfakcji moralnej związanej z urzędowym potwierdzeniem jego niewinności.

W wyroku z dnia 14 czerwca 2016 r. (sygn. akt SK 18/14) Trybunał Konstytucyjny orzekł, że przywoływany wyżej art. 135r ustawy o Policji (określający 5-letni termin na wznowienie) nie narusza wprawdzie Konstytucji jednak, co wynika z uzasadnienia tego orzeczenia, rozstrzygnięcie takie było efektem zbyt wąskiego zakresu zaskarżenia. Trybunał wskazał w uzasadnieniu, że „ustawodawca powinien rozważyć czy jeśli kara dyscyplinarna

stanowi substytut kary kryminalnej lub środka karnego, nie byłoby pożądane wprowadzenie zbliżonej do przyjętej w postępowaniu karnym konstrukcji wznowienia postępowania, ograniczonego terminowo tylko w przypadku wznowienia postępowania na niekorzyść oskarżonego”.

W tym właśnie kierunku zmierza projektowana ustawa, która proponuje usunięcie terminowego ograniczenia prawa funkcjonariusza do złożenia wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego na jego korzyść i czyni to jednolicie dla wszystkich służb.

Zmiany wprowadzone do przepisów ustawy o Policji koncentrują się na dwóch zagadnieniach.

W art. 42 ust. 7 w dodanej jednostce redakcyjnej oznaczonej jako pkt 1 ustanawia się prawo powrotu do służby, z mocy prawa, policjanta zwolnionego ze służby na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 3, jeżeli w postępowaniu dyscyplinarnym, wznowionym ze względu na to, że prowadzone przeciwko niemu o ten sam czyn postępowanie karne (skarbowe) lub wykroczeniowe, zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania z powodu niepopelnienia przestępstwa (skarbowego) albo wykroczenia (skarbowego) lub braku znamion czynu zabronionego, zapadło prawomocne orzeczenie, o którym mowa w art. 135s ust. 1 pkt 1, tj. orzeczenie uchylające dotychczasowe orzeczenie o wydaleniu ze służby i stwierdzające uniewinnienie ukaranego lub umorzenie postępowania dyscyplinarnego.

W art. 135r uchyla się ust. 5, który zawiera 5-letni termin ograniczający prawo wnieśienia wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego na korzyść policjanta.

Zniesienie tego ograniczenia nie powinno skutkować nadmierną ilością wnoszonych wniosków o wznowienie, ze względu na instytucję zatarcia kary dyscyplinarnej, przewidzianą w art. 135q ustawy o Policji. Zgodnie z przepisami ust. 2 kary nagany i zakazu opuszczania wyznaczonego miejsca przebywania ulegają zatarciu po upływie 6 miesięcy, kara ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku po 12 miesiącach, zaś kara wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe po 18 miesiącach, liczonych od dnia uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego. Po tym czasie karę uznaje się za niebyłą. Instytucja zatarcia kary dyscyplinarnej nie obejmuje kary obniżenia stopnia oraz kary wydalenia ze służby, które zatarciu nie ulegają. Stąd wydłużony czas na wznowienie postępowania dyscyplinarnego dotyczył będzie jedynie tych dwóch rodzajów orzeczonych w postępowaniu dyscyplinarnym kar.

W art. 2 ustawy, zawierającym zmiany przepisów ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej wprowadza się dwie, wyżej omówione zmiany, analogiczne do tych proponowanych w ustawie o Policji, jednakże pkt 2 posługuje się odmiennym sposobem redakcji przepisu znoszącego 10-letni termin ograniczający prawo wyniesienia wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego na korzyść funkcjonariusza.

Zmiana polegająca na uchyleniu jednostki redakcyjnej w ustawie nie była możliwa, gdyż w przypadku Straży Granicznej tryb przeprowadzania postępowania dyscyplinarnego zawarty jest w rozporządzeniu wydanym przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Zapisanie w ustawie o Straży Granicznej (na wzór innych ustaw) jedynie przepisu stanowiącego, że „postępowania dyscyplinarnego nie wznowia się na niekorzyść ukaranego po ustaniu karalności przewinienia dyscyplinarnego” i jednoczesne pozostawienie dotychczasowego brzmienia przepisów rozporządzenia (§ 38 ust 2 i 3) nie prowadziłyby do osiągnięcia pożądanego przez projektodawcę skutku.

Stąd, koniecznym stało się wprowadzenie w ustawie o Straży Granicznej przepisu stwierdzającego wprost, iż wznowienie postępowania dyscyplinarnego na korzyść ukaranego może nastąpić w każdym czasie.

Ten nieszablonowy zabieg redakcyjny jest powtórzony w kolejnej nowelizowanej ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1897, z późn. zm.), zawartej w art. 3 projektu ustawy.

Przepisy art. 4–6 ustawy, zmieniające ustawy:

- 1) z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1310 z późn. zm.),
  - 2) z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2017 r. poz. 861),
  - 3) z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2017 r. poz. 631)
- znoszą terminy ograniczające prawo wniesienia wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego na korzyść funkcjonariuszy właściwych służb.

W art. 7 projektu ustawy wprowadza się przepis przejściowy, który pozwoli, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, na wniesienie wniosku o wznowienie postępowania dyscyplinarnego tym policjantom (i innym funkcjonariuszom), którzy zostali

zwolnieni ze służby z powodu orzeczenia o wydaleniu ze służby za przewinienie dyscyplinarne, które wypełniało jednocześnie znamiona przestępstwa (skarbowego) lub wykroczenia (skarbowego), a którzy w postępowaniu karnym (lub wykroczeniowym) zostali w sprawie toczącej się o ten sam czyn uniewinnieni lub postępowanie zostało umorzone z powodu niepopelnienia przestępstwa lub z powodu braku ustawowych znamion czynu zabronionego.

Analogiczne uprawnienie uzyskają członkowie rodziny uprawnieni do renty rodzinnej, w przypadku śmierci funkcjonariusza zwolnionego ze służby, a następnie uniewinnionego w postępowaniu karnym lub wykroczeniowym.

Projekt ustawy zakłada w art. 8 wprowadzenie 3 miesięcznego okresu *vacatio legis* ze względu na potrzebę zapoznania się wszystkich zainteresowanych podmiotów z jego treścią i możliwością skorzystania z nowych uprawnień gwarantowanych ustawą.

3. Opinie w sprawie wniesionej petycji

Projekt ustawy został przygotowany nie tylko w oparciu o zmiany zaproponowane w petycji wniesionej do senackiej Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji, lecz również w oparciu o sporządzone do tej petycji opinie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministra Sprawiedliwości oraz Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka (w formie odrębnej petycji).

Opinia Ministra Sprawiedliwości została podsumowana stwierdzeniem o niewłaściwości w sprawie podniesionej w petycji.

Opinia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji zawiera pozytywne odniesienie do podnoszonych w petycji kwestii oraz zasadnicze problemy, które winny być uregulowane w rozważanej inicjatywie legislacyjnej. Większość podnoszonych w opinii zagadnień została uwzględniona w treści projektu.

Stanowisko Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka skoncentrowane było na sprawie wprowadzenia możliwości wznawiania postępowań dyscyplinarnych funkcjonariuszy służb mundurowych na korzyść ukaranego bez względu na czas, jaki upłynął od wydania prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego.

W związku z przedstawioną przez HFPC opinią, z inicjatywy i w efekcie prac Komisji, projekt ustawy został rozwinięty o uregulowanie kwestii terminów wznawiania postępowania

dyscyplinarnego nie tylko w ustawie o Policji (jak wynikało z petycji inicjującej postępowanie), lecz także w innych ustawach pragmatycznych regulujących to zagadnienie w podobny sposób.

4. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.